

A SZÉP-NEM ÜGYVÉDJE

AZ ASSZONYI BECSET SÉRTEGETŐ VAD-OKOK
ELLEN.

Írta: CSONTOS ISTVÁN, Kassán, 1829-ben.

(Befejezés.)

Az e' féle kegyetlen rendszabások és törvények pedig nem csak a' Rómaiaknál; hanem még a' régibb Görögöknél és egyéb nemzeteknél is csak nem hasonlóak voltak, úgy hogy Skóciában az asszonyok még csak személyeknek sem tekintettek, 's ez előtt egy pár száz esztendővel még csak tanúbizonyságoknak sem vétettek-fel. – Franciaországban is olly megvettett állapotban voltak az asszonyok, hogy még csak 1509-dik esztendőtől olta van szabadságjok a' férfiak' társaságában szabadon megjelenhetésre, az előtt pedig arra sem tartattak méltóknak. – Sok napkeleti Nemzetek pedig még mái napig is kemény elnyomattatás alatt tartják asszonyaikat.

Ezekből hát világos az, hogy az asszonyok egyedül csak a' rajtok uralkodni szerető férfiak' kegyetlen szívűségöknél fogva fosztattak-meg természeti jussaikkal élhetésöktől, melyet a'ból is eléggé láthatni; hogy az asszonyi-nem' neveltetésére 's társasági életéhez megkívántató

kiformáltatására különös oskolák 's nevelő intézetek még máig sintsenek az Ország költéségén felállítva; hanem csak 'a férfiak' számokra. Melly egyenesen oda czéloz, hogy az asszony féléknek az ő anyjoktól megtanult sütés, főzés, mosás, fonás, varrás és egy kis magok kicsinosításbéli tudomány elegendő legyen társasági életök' folytatására, 's a'nál felébb még csak gondolkozni se tudjanak; hanem gyermeki vakságban maradva legfőbb kötelességökké tegyék a' vak engedelmisséget, 's be-kötött szemekkel és békös lábakkal itt-ott tapogatózva csak botorkázzanak, 's magokról, többet se ne tudjanak se ne lássanak: mint azt hogy ők a' természettől egyedül csak a' férfiak' kedvökért 's azoknak szükségök tejesítéséért alkottattak.

Az ugyan eltagadhatatlan igazság-is, hogy az asszonyok a' férfiakért élnek: de hát a' férfiak váljon kikért? váljon nem szinte úgy az asszonyokért-e? Ha hát költsönösen egyik a' másikért élnek, 's együtt neveztetetnek embernek: természetesen az asszonyoknak-is mint valóságos embereknek épen azon emberi jussokkal kellene bírniok, mellyekkel a' férfiak felesleg is bírnak, és aról épen nem kellene elfelejtkezni; hogy a' férfi és asszony nevezeték, csak a' nemi különbségtől veszik eredetöket; különben egyik a' másiknál semmiben sem emberebb. A' nyöstény oroslány nem de nem szinte olly oroslány-e: mint a' hím? a' nyöstény galamb nem ollyan galamb-e: mint a' hím? így van a' dolog az emberi állapotban is; ha az állatok' neveztetésöktől különbözni kívánás nem adta volna az emberek' szájokba azt a' szót asszony: a' szerént úgy kellene mondani nyöstény ember. Így hát

valóságos emberek az asszonyok, még pedig olyanok, kiket a' férjfiak nem csak embereknek; de még angyaloknak is neveznek. A' kik előtt sokszor még a' Fejedelmek is lerakják koronájokat; a' nagy tekintetű ministerek letérdepelnek; a' kemény Vitézek meglágyulnak; sőt még a' tudományokkal teljes fejű bölcssek is minden bölcsességükről megfelejtkezve az asszonyi kellemekeknek meghódolnak.

E' szerént tehát, minden tekintetben úgy kellene az asszonyoknak emberi jussaikkal élniek valamint a' férjfiaknak, és asszonyi kötelességeik' pontosan telyesíthetésére, épen olly szoros felvigyázattal elkészíttetniek: mint a' férjfiak a' különabféle élet-nem módok' folytatására. Mert különben ha csak épen annyiban tekintetnek, és szükségeseknek is csak annyiban tartatnak, mennyiben ők az ő szelíd érzésü kellemességgel a' férjfiak' érzékenységeit csiklándoztathatják: hát negyven esztendő után mire valók? mi hasznokat lehet venni, midőn már a' keblekből fogyni kezdő tűz csak hamvában hever? Elvesse az ember őket: mint azon virágokat, mellyeknek színöket elhervaszták 's szagjokat kiszívták? vagy mint a' kopott ruhát és törött fazekat, mit többé nem használhatnak? a' vagy föbe verjék őket: mint némelly vad nemzeteknél az elvéhdedetteket? Pedig a' mostani állapotjokban igen csak illy formán tekintetnek; holott különböző neveltetésüknél és állapotban tartatásoknál fogva, negyven esztendejük után még sokkal több hasznot tehetnének az emberiségnek, mint előtte. Mert melly temérdek roszaktól, kedvetlenségektől 's ön magokra következtetni szokott szerencsétlen eseteiktől hátrataróztathatnák a' szárnyok alatt nőtt nevendékjeiket, és mennyi semmire való, vesztegető, iszós férjfiakat jó útra téríthetnének! De így nem lévén semmi tekintetök, nem hogy férjeikkel boldogulhatnának; de még tulajdon gyermekeikkel sem sokra mehetnek.

Az a' balítélet, melly az emberek között asszonyaikra nézve uralkodik; hogy t. i. ő nékiek a' gyülekezetekben és egyéb társasági dolgokban befolyások ne legyen, 's férjeiknek vak engedelmisséggel lekötelezettjei légyenek, 's nékiek még akarni sem szabad; ha csak férjeik a'ban meg nem egyeznek: igen nagy mértékben támogatatik a' Sz. Pál Korintusba írt levele XIV-dik Rész: 34-35 Versein. De azoknak értelmöket az emberek helytelenül magyarázzák. Azonban ha mindjárt valósággal úgy lehetne is venni a' dolgot: ki tagadhatja azt el, hogy a' társasági törvényeket mind Sz. Pál előtt, mind ő utána kétségen kívül csak férjfiak hozták? Mi csuda hát ha maguknak jobban kedveztek, mint az asszonyoknak? Még e'nél fogva semmi törvényes és természetel megegyezhető okot sem formálhatnak

a'ra a' férjfiak; hogy az asszonyokat embereknek nevezhetik ugyan, de azon jussoknak gyakorolhatásától mellyek az embert emberré teszik megfoszthassák, és felölök épen úgy ítéljenek, hogy gondolkodni tudó lélekkel és érező szívvel ugyan bírnak; de az okosságtól távol vágynak, és benne még az akarat is bűn. Mert emberi módon érezni és gondolkodni tudni, a' lélek' és szív minden szép tehetségeivel bírni, 's egyedül csak azért, hogy asszonyokosnak nem lehetni 's benne még az akaratnak is bűnnek lenni: ezt az illendőség, becsület, és a' józan értelem' megcsorbítása nélkül e' földön semmi teremtés meg nem magyarázhatja. Illy módon az asszony, ember is, nem is, csak eggy olly valami, épen mint az ajtófél a' szobán, mellyen ki 's be járhatni; de sem a' szobában, sem kívül meghatározólag nintsen; vagy mint a' mesés előadás szerént a' Mahumed' koporsója, melly sem az égben, sem a' földön; hanem csak függ a' levegőben.

Ha pedig a' férjfiak' megismerésök szerént az asszony csak ugyan valóságos ember: már bizonyosan okos és tökéletesíthető lélekkel is kell nékie bírni; a' mint ezt sok ezer asszonyok' nemes tulajdonságaiból láthatni. Eléggé bizonyítják ezt a' Pindusi és Helikoni bölcsesség hegyei, mellyeknek tetejekre Zaffó, Zenóbia és Hélióiz egészen felhágtak; bizonyítják az Eszther és Rúth szent könyvei, mellyekben az asszonyi lélek okosságának és a' szív' nemes érzéseinek elegendő jelenségeit adják. E'szerént hát semmiféle természeti okot sem lehet a' férjfiaknak a'ra előmutatni, hogy az asszonyokban az akaratot kárhoztathassák, a' midőn ők is mint valóságos emberek akaratjokat teljesíteni kívánván az emberi jussokkal élhetősökre törekednek; mivel emberi lelket akarat nélkül még csak képzelni sem lehet. És így akár melly oldalról vesszük-fel az asszonyi-nem dolgait: minden esetre csak az fog kijöni, hogy az asszonyok a' természetben egyenlő jussokkal bírnak a' férjfiakkal; de a' jóval erősebb fél, tehetség és hatalom által azokat a' gyengébb fél' részére tetszése szerént megcsorbította. A' természet alkotóját tökéletlenséggel, nagy részre hajlással vádolni soha sem lehet; de az emberek mind azok, s' nagyobb része a'ra törekszik hogy a' mások elnyomásával magát boldogíthassa. Innét igen helytelen és ostoba hiedelem az azon apró lelkű férjfiakban, kik az asszonyt csupán azon szempontból nézik 's ítélik, mennyiben azok egyedül csak ő érettek teremtettek, s' nem Annýra, a' magok mint az ő kedvökért élnek, mozognak és lehelnek.

Mint az egykori kakas beszélé a' tyúkok közt a' maga jussait: „Mindenek kedves feleségeim! mindenek az én gyönyörűségeimre alkottattak a' természetben; az emberek az én eledelem' természetői; a' nap érettem kél-fel,

hogy világával és melegével engem megújítson; ettem nyugszik-le hogy csendességben nyugodhassam; ti is csak érettem vagytok, hogy multságomra legyetek 's bennetek kedvemet tölthessem". Ezen kakas mesét már tovább mondani sem szükséges, érthetni a' többit.

De mind a' mellett is, hogy az aszszonyok épen csak annyiban vágynak a' férjfiakért teremtve, mennyiben a' férjfiak is az aszszonyokért; minekutána már a' férjfi erő, hatalom annyira felettek van, hogy az alól magokat egészen fel sem szabadíthatják: természetesen kenteiének magokat mindenekben a' környül-állásokhoz alkalmaztatni, 's szükségesképen megkívántatik jóllétök' kieszközölhetéséért, kívánság jókat 's akaratjukat a' férjfiakéhoz szabni, egy szóval minden lehető utakon, módokon a' ra törekedni, hogy a' férjfiak előtt tetszősök lehessenek«

E'szerént a' millyen czél tétetik elejökbe: épen olly utakon kell megindulniok, mellyeken a'hoz juthassanak; a' millyen kútfőből merítetik szükséges elrendeltetésök: már neveltetésök és kifarmáltatássok sem lehet más forma. Illy módon, midőn az anyák leány gyermeket szülnek, már tudják, hogy azokat csecsemő koroktól fogva úgy kell nevelniök; a' mint azokat a' férjfiak, kívánságjokhoz képest a' hiúságokra legalkalmasabbakká formálhatják. E'ből származik azután az, hogy az aszszonyok jóllehet testalkotássokra, formájokra, 's belső tulajdonságukra nézve (kivéve nemi-külömbözéseket) egészen hasonlók a' férjfiakhoz: mindazonáltal a' különböző nevelésnél és szoktatásnál fogva t a' midőn a' férjfiaktól egészen más kötelesség'teljesítésében 's más tulajdonságok' megszerzésében gyakoroltatnak; annyira különbözőkké lesznek, hogy minden egyformaságjok mellett is a' felölök való ítélet egyátaljába két-felé válik.